

แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยของเยาวชนแบบบูรณาการ ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี*

Guidelines to Strengthen Integrated Democratic Leadership of Youth in Ubon Ratchathani Province

¹ปรีดี ทুমเมฆ และ อรทัย เลียงจินดาถาวร

¹Preedee Thummak and Orathai Leangjindathaworn

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Ubon Ratchathani Rajabhat University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: Preedee.2525@hotmail.com

บทคัดย่อ

หลักการของประชาธิปไตยจะยึดถือหลักการปกครองที่เหมาะสมกับสภาพสังคม ชีวิต และสิทธิเสรีภาพของประชาชน จนทำให้ระบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นที่ยอมรับ และเปลี่ยนแปลงสภาพสังคม บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยของเยาวชนแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยของเยาวชนแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี 3 ด้าน คือ ด้านพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ ด้านพลเมืองที่มีส่วนร่วมและด้านพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรม การวิจัยระยะที่ 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับมัธยมในสถานศึกษาของอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 41 แห่ง จำนวน 374 คน ใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยระยะที่ 2 กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการหาแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยของเยาวชนแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 15 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ครู อาจารย์ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและเยาวชน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา จัดกลุ่มข้อมูล เลือกข้อมูลที่มีความถี่ในการปรากฏซ้ำมากที่สุด แล้วเขียนบรรยายแบบพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยของเยาวชนแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี รวมรายด้านทั้ง 3 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ ด้านพลเมืองที่มีส่วนร่วม และด้านพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรม ตามลำดับ ส่วนแนวทางการพัฒนา คือ 1) ด้านพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ ควรฝึกเยาวชนให้เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว โดยการตั้งใจศึกษาเล่าเรียน เชื่อฟังคำสอนของพ่อแม่ เป็นต้น 2) ด้านพลเมืองที่มีส่วนร่วม ควรฝึกให้เยาวชนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม โดย มีจิตสาธารณะ รู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และ 3) ด้านพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรม ควรสอนให้เยาวชนมีความซื่อสัตย์ ละเว้นการกระทำในสิ่งไม่ดีทั้งหลาย

คำสำคัญ: การเสริมสร้างภาวะผู้นำ; วิถีประชาธิปไตย; เยาวชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี

Abstract

The principles of democracy adhere to governance principles that are suitable for the social conditions, lives, rights, and freedoms of the people, ensuring the acceptance of the democratic political and administrative system and the ability to effect social change. The objectives of this study are to analyze integrated democratic leadership among youth in Ubon Ratchathani Province and to investigate guidelines for the development and enhancement of this integrated democratic leadership, focusing on three key aspects: responsible citizenship, participatory citizenship, and fairness-focused citizenship. In Phase 1 of the study, data was collected from a sample group comprising 374 secondary school students from 41 educational institutions in the Mueang District, Ubon Ratchathani Province, through questionnaires and interview forms. Data analysis encompassed percentage calculations, mean determination, and standard deviation computation. Subsequently, in Phase 2, a purposefully selected group of 15 individuals, including experts, teachers, stakeholders, and youth, was engaged in identifying guidelines to fortify integrated democratic leadership among youth in Ubon Ratchathani Province. Data collection for this phase was conducted through in-depth interviews. Data were analyzed using content analysis, grouping data, selecting data with the highest frequency of recurrence, and writing descriptive narratives.

The research results indicated that youth perceptions of integrated democratic leadership in Ubon Ratchathani Province generally exhibit a high level of endorsement across all three aspects. When evaluating these aspects based on mean scores, the order of importance is delineated as follows: responsible citizenship, participatory citizenship, and fairness-focused citizenship. As for the development guidelines, they include: 1) Responsible citizens, where youth should be trained to be diligent students and obedient children, following the guidance of their parents; 2) Participatory citizenship, involving the cultivation of a sense of public-mindedness and a willingness to sacrifice personal interests for the common good; and 3) Fairness-focused citizenship, emphasizing values of honesty and discouraging engagement in any form of misconduct.

Keywords: Democratic Way; Strengthening Leadership; Youth in Ubon Ratchathani Province

บทนำ

การพัฒนาประชาธิปไตยนำไปสู่เสรีภาพให้เกิดการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน โดยมุ่งเน้นการเปิดโอกาสให้ทุกคนที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาพัฒนาและบริหารประเทศ โดยผ่านการคัดเลือกจากประชาชนเสียงส่วนใหญ่ของประเทศ หลักการของประชาธิปไตยจะยึดถือหลักการพื้นฐานสำคัญ คือ 1) มนุษย์มีความเท่าเทียมกัน 2) มนุษย์เป็นผู้มีเหตุผลสามารถที่จะปกครองตนเองได้ และ 3) มนุษย์มีสิทธิเสรีภาพและจะต้องมีหลักประกันหรือการใช้เสรีภาพของตนโดยสมบูรณ์ (Rathamarit, 2010) หากพิจารณาประวัติศาสตร์ การเกิดระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยจะพบว่าประชาธิปไตยกำเนิดในประเทศตะวันตกที่มีการแสวงหาระบอบการปกครองที่เหมาะสมกับสภาพสังคมและชีวิต และสิทธิเสรีภาพ

ของประชาชน ส่งผลให้เกิดการต่อสู้เพื่ออุดมการณ์ที่เป็นประชาธิปไตย ตามแนวคิดแบบประชาธิปไตย และเกิดการแทรกซึมอุดมการณ์ประชาธิปไตยไปยังส่วนต่างๆ ของสังคม จนทำให้ระบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นที่ยอมรับ และเปลี่ยนแปลงสภาพสังคม ระบบทางการเมืองและเศรษฐกิจของประเทศ แต่ในประเทศที่ด้อยพัฒนาและกำลังพัฒนา มีลักษณะสังคมแบบดั้งเดิมที่มีรูปแบบค่านิยมที่แตกต่างจากประเทศแถบยุโรป ได้นำรูปแบบทางการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยแบบยุโรปมาใช้ โดยไม่ได้พัฒนาพื้นฐานของประเทศ ทำให้ประชาธิปไตยในประเทศอ่อนแอ (Pathamanan, and Treechote, 2011) ประชาธิปไตย คือรูปแบบของระบบสังคมอย่างหนึ่งที่มีเสรีภาพความเสมอภาคของคนในระบบสังคมเป็นหลัก โดยรูปแบบทางสังคมประชาธิปไตยนั้นยังควรรวมไปถึงระบอบการเมืองการปกครองที่เป็นประชาธิปไตยและวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยทั้งนี้อุดมการณ์สูงสุดของสังคมประชาธิปไตยคือการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข การมีเหตุผลทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกันอยู่ บนพื้นฐานที่ไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพซึ่งกันและกัน และอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายหรือกติกาของสังคมนั้นๆ (Techangkun, 2018) สถาบันการศึกษามีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังให้เยาวชนมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยนั้น ควรมุ่งให้เกิดความรู้และพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ควบคู่ไปกับการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมโดยนำเอาลักษณะเด่นของสังคมและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับประชาธิปไตยมาเป็นแนวทางในการพัฒนาเยาวชนให้เหมาะสม (Thai Health Promotion Foundation, 2016) จังหวัดอุบลราชธานี กำหนดกลยุทธ์ตามประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 เสริมสร้างการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ ข้อ 2 ปลูกฝังและเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย ความสามัคคี สมานฉันท์ สันติวิธี เสริมสร้างความมั่นคงของสังคมให้เป็นสังคมแห่งคุณธรรม จริยธรรม และสมานฉันท์ รวมทั้งการยอมรับและเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม ทั้งนี้ กำหนดโครงการที่สำคัญ คือ โครงการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา และโครงการสร้างเสริมความรู้และทักษะความเป็นพลเมือง (Civic Education) (Ubon Ratchathani Provincial Education Office, 2022) จากการที่ผู้วิจัยได้ทบทวนสถานการณ์ประชาธิปไตยของพลเมืองในพื้นที่ พบว่า พลเมืองมีความกระตือรือร้นในการหาข้อมูลข้อเท็จจริง การเข้าถึงสื่อที่มีความหลากหลาย มีระดับขั้นการเข้าถึงข้อมูลของภาครัฐได้ สังคมโปร่งใสตรวจสอบได้ และต้องมีค่านิยมบางอย่างร่วมกัน ที่เชื่อว่าคนเหล่านี้มีโอกาสและเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างเท่าเทียมกัน มีวัฒนธรรมพลเมืองประชาธิปไตยอยู่ด้วย และผู้วิจัยได้ทบทวนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ Niemi, Eichenberg, and Portney (2009) ได้ทำวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน ที่มีสถานภาพครอบครัวแตกต่างกัน พบว่า เยาวชนที่อยู่ในครอบครัวที่บิดามารดามีการศึกษาในระดับสูงและมีความสนใจทางการเมืองจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในความเป็นพลเมืองของเยาวชนหญิงมากกว่าเยาวชนชาย ส่วน Rothwell and Turcotte (2006) ได้ศึกษาข้อมูลเยาวชนในประเทศแคนาดาที่อาศัยอยู่ในชนบทกับเมือง พบว่า เยาวชนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชนบทมีแนวโน้มที่จะเป็นอาสาสมัครมากกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่ในเมือง และ 4 ใน 5 ของเยาวชนที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีซึ่งอาศัยอยู่ในชนบทที่ใกล้กับเมืองเป็นสมาชิกองค์กร เช่น พรรคการเมือง กลุ่มวัฒนธรรม และองค์กรทางกีฬาอย่างน้อยคนละ 1 องค์กร นอกจากนี้ Kahne, and Westheimer (2004) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองและเป้าหมายการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองผลการวิจัย พบว่า หลักสูตรของโรงเรียนมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในด้านความรับผิดชอบ อาจไม่ได้ส่งผลถึงการมีส่วนร่วมในระดับชุมชนหรือระดับประเทศ แต่ก็มีส่วนในการเตรียมความพร้อมในการเป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วมและรักความยุติธรรม และ Makaramanee, and Sitthilert (2013) ได้ทำวิจัยเรื่อง พฤติกรรมความเป็นพลเมืองของเยาวชนในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พบว่า เยาวชนมีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองปรากฏเป็นบางครั้ง เรื่องลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ เคารพความแตกต่าง เคารพกฎกติกา เคารพกฎหมาย เคารพ

สิทธิผู้อื่น รับผิดชอบต่อสังคม เคารพหลักความเสมอภาค มีอิสรภาพพึ่งตนเองได้ ทั้งนี้เยาวชนไม่เคยมีส่วนร่วมทำงานในองค์กรเพื่อสังคมอย่างมีนัยสำคัญ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้นำกรอบเนื้อหาเกี่ยวกับแบบของพลเมืองทั้ง 3 ด้าน มาใช้เป็นกรอบในการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยของเยาวชนแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี เนื่องจากเนื้อหาดังกล่าวมีลักษณะครอบคลุมแนวทางการปฏิบัติตนที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ดังนั้น การสร้างความแข็งแกร่งทางแนวคิดภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยให้แก่เยาวชน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้วิจัยเล็งเห็นและนำเสนอ มุมมองในการค้นหาและศึกษาวิธีแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยโดยการกล่อมเกลากิจกรรมทางการเมือง ซึ่งการแสดงออกทางการเมืองนั้นล้วนมาจากการกล่อมเกลากิจกรรมทางการเมืองของสถาบันทางสังคมต่างๆ ได้แก่ ครอบครัว เพื่อน โรงเรียน สื่อ และรัฐบาล การกล่อมเกลากิจกรรมทางการเมืองเป็นการปลูกฝังทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยมทางการเมืองซึ่งเป็นรากฐาน ที่สำคัญในการสร้างวัฒนธรรมแบบพลเมืองให้กับประชาชน และทำให้ระบอบการปกครองเสถียรภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยของเยาวชนแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยของเยาวชนแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยของเยาวชนแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมในสถานศึกษาของอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 41 แห่ง จำนวน 14,386 คน (Ubon Ratchathani Provincial Education Office, 2022)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนในสถานศึกษาของอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 41 แห่ง จำนวน 374 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krcjcie and Morgan และสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Krejcie, and Morgan, 1970 as cited in Ekakul, 2000)

2. เครื่องมือวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 คือแบบสอบถาม (Questionnaire) เรื่องการศึกษาภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยของเยาวชนแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วยคำถามแบบปลายปิด (Closed-Ended Questions) ได้แก่ 1) ด้านพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ 2) ด้านพลเมืองที่มีส่วนร่วม 3) ด้านพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรม และคำถามแบบปลายเปิด (Open-Ended Questions) แสดงเหตุผลประกอบด้านที่มีภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยของเยาวชนแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ในแต่ละด้านที่อยู่ในระดับน้อย/น้อยที่สุด มี 5 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตย ด้านพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตย ด้านพลเมืองที่มีส่วนร่วม ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตย ด้านพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรม และตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

เกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยของเยาวชนแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี

3. การวิเคราะห์ข้อมูล นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ คัดแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก กำหนดรหัสข้อมูล แล้วจึงบันทึกข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์ ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิจัยระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยของเยาวชนแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยระยะที่ 2 คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการหาแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยของเยาวชนแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 15 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ครู อาจารย์ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และเยาวชน เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างให้ตรงตามหลักเกณฑ์หรือจุดมุ่งหมายของผู้วิจัย

2. เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เรื่อง แนวทางการพัฒนาเสริมสร้างภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยของเยาวชนแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี มี 3 ด้าน คือ ด้านพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ ด้านพลเมืองที่มีส่วนร่วม และด้านพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดกลุ่มข้อมูล เลือกข้อมูลที่มีความถี่ในการปรากฏซ้ำมากที่สุด แล้วเขียนบรรยายแบบพรรณนา (Descriptive Method)

4. การหาแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยของเยาวชนแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี

4.1 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายและผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วมากำหนดเป็นกรอบโครงสร้างและแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยของเยาวชนแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีจากนั้นเสนอร่างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา และปรับปรุงแก้ไข

4.2 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ มาปรับปรุงแก้ไข และจัดทำแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยของเยาวชนแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษาภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยของเยาวชนแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า โดยสรุปกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนใน สถานศึกษาของอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 374 คน โดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 50.80 รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 49.20 ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 16 - 18 ปี คิดเป็นร้อยละ 57.75 รองลงมามีอายุอยู่ระหว่าง 13 - 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.75 นอกจากนี้ส่วนใหญ่มัธยมศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 68.72 รองลงมาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 31.28 ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมสร้างภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตย คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนระยะเวลาในการจัดกิจกรรมส่วนใหญ่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรม 1 วัน คิดเป็นร้อยละ 98.93 รองลงมา คือ 2 วัน คิดเป็นร้อยละ 1.07 นอกจากนี้ส่วนใหญ่เลือกช่วงวันในการจัดกิจกรรมเป็นวันปกติตามเวลาราชการ คิดเป็นร้อยละ 80.21 รองลงมา คือ วันเสาร์ - อาทิตย์ คิดเป็นร้อยละ 19.79 และส่วนใหญ่เลือกรูปแบบในการจัดกิจกรรม

เป็นกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์/สันติภาพ การคิดเป็นร้อยละ 86.63 รองลงมา คือ กิจกรรมเชิงวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 13.37

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตย ด้านพลเมืองที่มีความรับผิดชอบของเยาวชนแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตย ด้านพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ ของเยาวชนแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ยินดีรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนเมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานกลุ่มร่วมกัน ($\bar{X} = 4.83$) ให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่มและไม่เอารัดเอาเปรียบเพื่อน ($\bar{X} = 4.75$) และอาสาสมัครเข้าร่วมกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน ($\bar{X} = 4.36$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตย ด้านพลเมืองที่มีส่วนร่วมของเยาวชนแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตย ด้านพลเมืองที่มีส่วนร่วม ของเยาวชนแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ มีการรวมตัวกับเพื่อนเป็นชมรมเพื่อเข้าร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.90$) ใช้สิทธิลงคะแนนเสียงในกิจกรรมเลือกตั้งคณะกรรมการสภานักเรียนของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.89$) สนใจติดตามข้อมูลข่าวสารที่ประกาศจากหน่วยงานภาครัฐ ($\bar{X} = 4.67$) และแสดงความคิดเห็นและเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ($\bar{X} = 3.62$) เต็มใจให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้คน ($\bar{X} = 3.62$) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตย ด้านพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมของเยาวชนแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตย ด้านพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรม ของเยาวชนแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$) เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ยึดมั่นหลักคุณธรรมและจริยธรรมเป็นแนวทางในการปฏิบัติตน ($\bar{X} = 4.95$) จะแจ้งผู้ปกครองหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้รับทราบเมื่อพบเห็นผู้กระทำความผิดกฎหมาย ($\bar{X} = 4.90$) และนำข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารกิจการของประเทศมาวิเคราะห์เชื่อมโยงกับความไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้นในสังคม ($\bar{X} = 3.66$) ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยของเยาวชนแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี รวบรวมด้าน ดังนี้

ภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตย	ค่าระดับ		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ	4.60	0.47	มากที่สุด
2. ด้านพลเมืองที่มีส่วนร่วม	4.35	0.61	มาก
3. ด้านพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรม	4.31	0.65	มาก
รวมเฉลี่ย	4.42	0.58	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยของเยาวชนแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี รวบรวมด้านทั้ง 3 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) เมื่อพิจารณาราย

ด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.60$) ด้านพลเมืองที่มีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.35$) และด้านพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรม ($\bar{X} = 4.31$) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 แนวทางการพัฒนาเสริมสร้างภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยของเยาวชนแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ คือ ควรฝึกเยาวชนให้เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว โดยการตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ขยันหมั่นเพียร ศึกษาหาความรู้ หมั่นทบทวนตำราเรียนอยู่เสมอ เชื่อฟังคำสอนของพ่อแม่ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดีของครอบครัว ไม่กระทำเรื่องเสื่อมเสียหรือสร้างความวุ่นวายให้เกิดขึ้นในครอบครัว ช่วยแบ่งเบาภาระของพ่อแม่ ช่วยเหลืองานบ้านของพ่อแม่ ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายภายในบ้าน ฝึกเยาวชนให้เป็นสมาชิกที่ดีของโรงเรียน โดย เชื่อฟังคำสั่งสอนของครูอาจารย์ มีสัมมาคารวะ แสดงความเคารพต่อครูอาจารย์ นำคำสั่งสอนของครูอาจารย์ไปใช้ในการดำเนินชีวิต เคารพและปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน แต่งกายถูกระเบียบตามที่โรงเรียนกำหนด มาโรงเรียนและเข้าเรียนตรงเวลา ไม่สร้างความเสียหายแก่สาธารณสมบัติของโรงเรียน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน รู้จักการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจช่วยเหลือครูอาจารย์และเพื่อนนักเรียน ช่วยกันดูแลรักษาโรงเรียน ให้สะอาดเรียบร้อย ฝึกเยาวชนให้เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน โดยรักษาสีแกวตลอ้อม ช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ทิ้งเศษขยะลงในแม่น้ำลำคลอง ช่วยกันดูแลรักษาสาธารณสมบัติ เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ร่วมกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านต่างๆ ภายในชุมชน รวมกลุ่มกันเพื่อสร้างความเข้มแข็งภายในชุมชน ช่วยกันสอดส่องดูแลชุมชน ป้องกันการก่ออาชญากรรมในชุมชน ร่วมกันป้องกันไม่ให้มียาเสพติดภายในชุมชน ฝึกเยาวชนให้เป็นสมาชิกที่ดีของประเทศและสังคมโลก โดย มีคุณธรรม จริยธรรม ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรม มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อคนรอบข้าง เคารพกฎหมาย ปฏิบัติตามระเบียบของสังคม ไม่กระทำการใดๆ ที่เป็นการละเมิดกฎหมาย มีส่วนร่วมการเมืองการปกครอง ไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งทุกครั้ง ดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย มีส่วนร่วมแสดงออกทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ เป็นต้น 2) ด้านพลเมืองที่มีส่วนร่วม คือ ควรฝึกให้เยาวชนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม โดย มีจิตสาธารณะ รู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ให้ความช่วยเหลือคนรอบข้างและคนในสังคมอยู่เสมอ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น โดย เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี ยึดหลักเสียสละส่วนมากเพื่อหาข้อยุติและเคารพเสียงส่วนน้อย ร่วมส่งเสริมให้คนดีปกครองหน่วยงาน ชุมชน บ้านเมือง โดย ควรเลือกคนดีมีความสามารถให้เข้าไปบริหาร และควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจทางด้านการปกครอง ร่วมกันสร้างความสามัคคี มีความรักใคร่กลมเกลียวต่อคนรอบข้าง ไม่สร้างความแตกแยกในสังคม ร่วมแรงร่วมใจกันทำงานเพื่อพัฒนาประเทศชาติ ร่วมกันระเบียบวินัยและรับผิดชอบต่อหน้าที่ เคารพกฎระเบียบและกติกาของสังคม ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น และรู้จักปกป้องคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของตนเอง ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มความสามารถ เป็นต้น 3) ด้านพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรม คือ ควรสอนให้เยาวชนมีความละเอียดและเกรงกลัวในการกระทำชั่ว มีความซื่อสัตย์ ปฏิบัติตนโดยยึดหลักในการดำเนินชีวิต ละเว้นการกระทำในสิ่งไม่ดีทั้งหลาย เน้นย้ำให้เยาวชนเคารพกฎหมาย ปฏิบัติตามกรอบของกฎหมายอย่างเคร่งครัด ไม่กระทำการใดๆ ที่ละเมิดต่อกฎหมายบ้านเมือง ฝึกให้เยาวชนรู้จักใช้สิทธิและหน้าที่ของตน ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ให้ดีที่สุด รู้จักปกป้องคุ้มครองสิทธิของตนเองและผู้อื่นอย่างเหมาะสม ฝึกให้เยาวชนช่วยเหลือคนพิการและผู้ด้อยโอกาส มีเมตตาต่อผู้ด้อยโอกาสทั้งหลาย ไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้พิการหรือผู้ด้อยโอกาส ฝึกให้เยาวชนมีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เบียดบังเอาทรัพย์สินของผู้อื่นมาเป็นของตน มีความซื่อตรงต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ฝึกให้เยาวชนร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ดังนี้ ร่วมกันคิด ช่วยกันวางแผน และร่วมกันทำงานด้วยความเต็มใจ ร่วมกันรับผิดชอบต่อส่วนรวม ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ ร่วมกันติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ร่วมกัน

ปรับปรุง มีการแก้ไข พัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ และร่วมกันทำงาน โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยของเยาวชนแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี 3 ด้าน ผู้วิจัยได้นำผลการสรุปข้อเสนอแนะดังกล่าวมาวางแผนดำเนินงานจัดโครงการ เสริมสร้างภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตย เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และเสริมสร้างภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยของเยาวชนแบบบูรณาการให้เยาวชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยของเยาวชนแบบบูรณาการให้เยาวชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี และเพื่อสร้างเครือข่าย และบริการวิชาการแก่สังคมในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ดังแผนภาพที่ 1

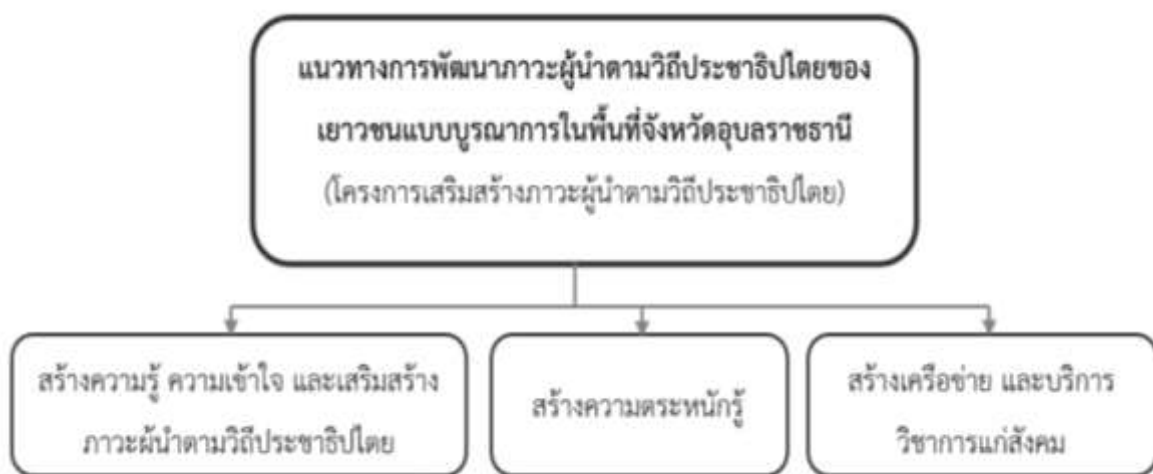

Figure 1: The New Body Knowledge

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยด้านพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ ของเยาวชนแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะเยาวชนได้รับการฝึกให้เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และประเทศชาติ มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง สอดคล้องกับ Sukumarnrangsi, and Utsaho (2016) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการชั้นเรียนที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพในระดับบอบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า แนวคิดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองคุณภาพในระดับบอบประชาธิปไตยของ Westheimer, and Kahne (2004) ความสอดคล้องกับเป้าหมายในการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นประชาธิปไตยในระดับสากลและสามารถนำไปปฏิบัติได้ คือ การเป็นพลเมืองคุณภาพในระดับบอบประชาธิปไตยของประเทศและของโลก ดังนั้นการสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพในระดับบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยจึงควรมีทิศทางในลักษณะเดียวกันเนื่องจากประเทศไทยเป็นสมาชิกของสังคมโลก ส่วน Wangkanon (2011) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการเสริมสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชน พบว่า เยาวชนบางส่วนที่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาหรือจิตสาธารณะ มีความรับผิดชอบ ทำงานจริงจังซึ่งทำให้กิจกรรม

ต่อเนื่อง เพราะเยาวชนมีเวลาทำกิจกรรมหรือเห็นความสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรม อีกทั้งครอบครัวสนับสนุนให้เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรม ทำให้เยาวชนมีโอกาสในการทำกิจกรรมนอกหลักสูตรและมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมอื่นๆ ที่หน่วยงานภายนอกจัดขึ้น เยาวชนจึงมีโอกาสดูแลเรียนรู้ความเป็นพลเมืองและได้รับการสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองที่ดี ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตย ด้านพลเมืองที่มีส่วนร่วม ของเยาวชนแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะเยาวชนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีจิตสาธารณะ รู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ให้ความช่วยเหลือคนรอบข้างและคนในสังคม สอดคล้องกับ Makaramanee, and Sitthilert (2013) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมความเป็นพลเมืองของเยาวชนในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พบว่า 1) เยาวชนมีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองปรากฏเป็นบางครั้ง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ เคารพความแตกต่าง เคารพกฎกติกา - เคารพกฎหมาย เคารพสิทธิผู้อื่น รับผิดชอบต่อสังคม เคารพหลักความเสมอภาค มีอิสรภาพ - พึ่งตนเองได้ ทั้งนี้เยาวชนไม่เคยมีส่วนร่วมทำงานในองค์กรเพื่อสังคมอย่างมีนัยสำคัญ 2) เยาวชนหญิงกับเยาวชนชายมีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันและไม่มีส่วนร่วมทำงานในองค์กรเพื่อสังคมเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามเยาวชนหญิง มีพฤติกรรมเคารพกฎกติกา - เคารพกฎหมายมากกว่าเยาวชนชายอย่างมีนัยสำคัญ 3) เยาวชนนักเรียนกับเยาวชนนักศึกษา มีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน โดยมีปรากฏเป็นบางครั้งเช่นเดียวกัน และไม่มีส่วนร่วมทำงานในองค์กรเพื่อสังคมอย่างมีนัยสำคัญเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามนักเรียนปรากฏพฤติกรรมที่แสดงว่ามีอิสรภาพ-พึ่งตนเองได้ เคารพกฎกติกา - เคารพกฎหมาย และรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่านักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ ส่วน Rothwell, and Turcotte (2006) ได้ศึกษาข้อมูลเยาวชนในประเทศแคนาดาที่อาศัยอยู่ในชนบทกับเมือง พบว่า เยาวชนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไปอาศัยอยู่ในพื้นที่ชนบทมีแนวโน้มที่จะเป็นอาสาสมัครมากกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่ในเมือง และ 4 ใน 5 ของเยาวชนที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งอาศัยอยู่ในชนบทที่ใกล้กับเมืองเป็นสมาชิกองค์กร เช่น พรรคการเมือง กลุ่มวัฒนธรรม และองค์กรทางกีฬาอย่างน้อยคนละ 1 องค์กร อีกทั้งยังมีแนวโน้มของการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองและการประชุมสาธารณะมากกว่าเยาวชนในเมืองอีกด้วย และ Wangkanon (2011) ได้ทำวิจัยศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชน พบว่า เยาวชนบางส่วนที่เข้าร่วมกิจกรรมชาตจิตอาสาหรือจิตสาธารณะ ชาติความรับผิดชอบ ทำงานไม่จริงจังซึ่งทำให้กิจกรรมขาดความต่อเนื่อง เพราะเยาวชนไม่มีเวลาทำกิจกรรมหรือไม่เห็นความสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรม อีกทั้งครอบครัวยังไม่สนับสนุนให้เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมเนื่องจากต้องการให้เยาวชนมุ่งเน้นด้านการเรียนเป็นหลักไม่ต้องการให้เสียเวลาเข้าร่วมกิจกรรมทั้งในและนอกเวลาเรียน ทำให้เยาวชนขาดโอกาสในการทำกิจกรรมนอกหลักสูตรและขาดโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมอื่นๆ ที่หน่วยงานภายนอกจัดขึ้น เยาวชนจึงขาดโอกาสในการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองและไม่ได้รับการสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองที่ดี ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตย ด้านพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรม ของเยาวชนแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะเยาวชนเคารพกฎหมาย ปฏิบัติตามกรอบของกฎหมายอย่างเคร่งครัด ไม่กระทำการใดๆ ที่ละเมิดต่อกฎหมายบ้านเมือง สอดคล้องกับ Burikul, and Saengmahamad (2012) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความเป็นพลเมืองในประเทศไทย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนชาวไทยที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป (ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง) จำนวน 1,500 คน พบว่า คุณสมบัติของความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ที่ประชาชนชาวไทยให้ความสำคัญสูงที่สุดใน 5 อันดับแรก คือ การทำงานแบบสุจริต การมีความภูมิใจในการเป็นคนไทย การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเต็มใจที่จะเสียภาษี และการปฏิบัติตามกฎหมาย ในขณะที่คนไทยมีคุณสมบัติของการเป็นพลเมืองใน 5 อันดับแรก คือ การมีความภูมิใจในการเป็นคนไทย การทำงานแบบสุจริต การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

การเต็มใจที่จะเสียภาษี และการปฏิบัติตามกฎหมาย สิ่งที่แตกต่างกันระหว่างคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์กับคุณสมบัติที่มีอยู่จริงของความเป็นพลเมือง คือ การสามารถวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และมีความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง อีกทั้งการศึกษานี้ยังทำให้เกิดตัวชี้วัดที่แสดงคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองที่มีอยู่ในสังคมไทยสอดคล้องกับแนวคิดในการจำแนกประเภทของพลเมืองทั้งสามกลุ่มของ Westheimer and Kahne (2004) ประกอบด้วยตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองในด้านที่ให้ความสำคัญกับวิถีวัฒนธรรม ด้านที่เน้นความสำคัญของชุมชน และด้านการเน้นเรื่องอิสรภาพและความคิดที่ก้าวหน้า ส่วน Pomputtipong et al. (2015) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การรับรู้หน้าที่พลเมืองดีของเยาวชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับการรับรู้หน้าที่พลเมืองของเยาวชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองการปกครอง และด้านคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองดีโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีตัวแปรอิสระเพียง 2 ตัวแปรคือ ระดับการรับรู้หน้าที่พลเมืองดีของเยาวชนด้านเศรษฐกิจ และด้านการเมืองการปกครองที่สามารถพยากรณ์ระดับการรับรู้หน้าที่พลเมืองดีของเยาวชนด้านคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยของเยาวชนแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยของเยาวชนแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพลเมืองที่มีความรับผิดชอบด้านพลเมืองที่มีส่วนร่วม และด้านพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรม คือ เยาวชนได้รับการฝึกให้เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และประเทศชาติ ตามบริบท ศักยภาพ และบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีส่วนร่วมการเมืองการปกครอง ไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งทุกครั้ง ดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย มีส่วนร่วมแสดงออกทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ มีคุณธรรม จริยธรรม ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรม มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อคนรอบข้าง เคารพกฎหมาย ปฏิบัติตามระเบียบของสังคม ไม่กระทำการใดๆ ที่เป็นการละเมิดกฎหมาย สอดคล้องกับ Wangkanon (2011) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการเสริมสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชน พบว่า เยาวชนบางส่วนที่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาหรือจิตสาธารณะ มีความรับผิดชอบ ทำงานจริงจังซึ่งทำให้กิจกรรมต่อเนื่อง เพราะเยาวชนมีเวลาทำกิจกรรมหรือเห็นความสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรม อีกทั้งครอบครัวสนับสนุนให้เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมทำให้เยาวชนมีโอกาสในการทำกิจกรรมนอกหลักสูตรและมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมอื่นๆ ที่หน่วยงานภายนอกจัดขึ้น เยาวชนจึงมีโอกาสรู้จักความเป็นพลเมืองและได้รับการสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองที่ดี ส่วน Westheimer, and Kahne (2004) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ความเป็นพลเมืองและเป้าหมายการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง ผลการวิจัย พบว่า จากการศึกษาหลักสูตรที่ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วม มีความรับผิดชอบ และหลักสูตรที่ส่งเสริมให้เกิดความยุติธรรม พบว่า ลักษณะของแต่ละหลักสูตรมีประสิทธิภาพและส่งผลกระทบต่อเป้าหมายของตัวหลักสูตรเอง ถึงแม้ว่าหลักสูตรส่วนใหญ่จะมีเป้าหมายเพียงพัฒนาความเป็นพลเมืองในด้านความรับผิดชอบ แต่การจัดการศึกษาสามารถสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพในระบอบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นได้ในหลายคุณลักษณะ ผู้ออกแบบหลักสูตร ครูและผู้ที่กำลังศึกษาจะต้องตระหนักถึงความแตกต่างของบริบท ช่วงเวลาที่เหมาะสม คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองที่สังคมต้องการและผลกระทบจากทางการเมือง ซึ่งจะต้องได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบในการจะเลือกหลักสูตรที่สอดคล้องกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองที่สังคมต้องการ

สรุป

แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยของเยาวชนแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีทั้ง 3 ด้านดังกล่าวผู้วิจัยได้สรุปข้อมูลและเสนอแนะโครงการเสริมสร้างภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตย โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และเสริมสร้างภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยของเยาวชนแบบบูรณาการให้เยาวชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี 2) เพื่อสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยของเยาวชนแบบบูรณาการให้เยาวชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี 3) เพื่อสร้างเครือข่าย และบริการวิชาการแก่สังคมในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี สืบเนื่องจากการวิจัยเรื่องแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยของเยาวชนแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี จึงทำให้เกิดแนวความคิดที่จะพัฒนาการดำเนินการจัดทำโครงการเพื่อขยายเครือข่ายในการเสริมสร้างภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตย ให้กับโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่เขตเมืองอุบลราชธานี มีความจำเป็นที่จะต้องปลูกฝังและสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้แก่เยาวชน เพราะเยาวชนเป็นตัวแปรสำคัญในภายภาคหน้าและยังรวมไปถึงเป็นแรงผลักดันและขับเคลื่อนให้ประเทศชาติเกิดความเจริญก้าวหน้า เพื่อเป็นการปลูกฝังการมีส่วนร่วมทางสังคมซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญต่อการปกครองประชาธิปไตย ฝึกเยาวชนให้เป็นสมาชิกที่ดีของประเทศและสังคมโลก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ควรมีหน่วยงาน หรือขยายเครือข่ายในการเสริมสร้างภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตย ให้กับโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่เขตเมืองอุบลราชธานี ซึ่งสังคมปัจจุบันได้สะท้อนให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าในสถานะสถานการณ์บ้านเมืองเกิดการขัดแย้งทางด้านความคิดทางการเมือง และนำไปสู่ความขัดแย้งที่รุนแรง แล้วส่งผลให้ประเทศชาติเกิดความเสียหายทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว ปัญหาต่างๆ ทางสังคม ซึ่งเกิดกระทบต่อความเชื่อมั่นของนานาชาติ ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปลูกฝังและสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้แก่เยาวชน เพราะเยาวชนเป็นตัวแปรสำคัญสำหรับการเมืองไทยในภายภาคหน้าและเป็นปัจจัยในการฟื้นฟูวิกฤตทางการเมืองในปัจจุบัน และยังรวมไปถึงเป็นแรงผลักดันและขับเคลื่อนให้ประเทศชาติเกิดความเจริญก้าวหน้า เพื่อเป็นการปลูกฝังการมีส่วนร่วมทางสังคมซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญต่อการปกครองประชาธิปไตย

1.2 ควรสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยของเยาวชนแบบบูรณาการให้เยาวชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ในรูปแบบต่างๆ เช่น กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ อบรม ศึกษาดูงาน เข้าค่าย เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยของเยาวชนแบบบูรณาการ การจัดกิจกรรม การฝึกปฏิบัติ และประเมินในสถานการณ์จริง ตลอดจนนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ให้เกิดคุณค่าแก่เยาวชน สังคม และประเทศชาติ

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยของเยาวชนให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการ และพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เพื่อให้สามารถเป็นแบบอย่างในการจัดการและการนำไปใช้

2.3 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำตามวิถีประชาธิปไตยของเยาวชนแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ในการวิจัยครั้งต่อไปควรเก็บข้อมูลจากเยาวชนในพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

References

- Burikul, Th., & Saengmahamad, R. (2012). *Citizenship in Thailand*. Retrieved February 22, 2023, from http://www.kpi.ac.th/media_kpiacth/pdf/M10_452.pdf
- Ekakul, T. (2000). *Research Methods In Behavioral and Social Sciences*. Ubon Ratchathani: Ubon Ratchathani Rajabhat Institute.
- Makaramanee, R., & Sitthilert, S. (2013). Citizenship Behavior of Youth at Suan Sunandha Rajabhat University. *Research and Development Journal, Suan Sunandha Rajabhat University*, 5(1), 74-84.
- Niemi, R. G., Eichenberg, R. C., & Portney, K. E. (2009). Gender Differences in Political and Civic Engagement among Young People. *Paper Presented at the APSA 2009 Toronto Meeting Paper*. 1-33.
- Pathamanan, U., & Treechote, P. (2011). *Perceptions and Understanding of Neighboring Countries' Stakeholder Groups towards Thailand*. (Research Report). Bangkok: Office of the Science Promotion Board, Research and Innovation.
- Pornputtipong, W. et al. (2015). Perception of Good Citizenship Duties of Youth in Bangkok Area. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 8(1), 1331-1339.
- Rathamart, N. (2010). *Democratic Governance in Many Countries*. Bangkok: Thammasat University Press.
- Rothwell, N., & Turcotte, M. (2006). *The Influence of Education on Civic Engagement: Differences across Canada's Rural-Urban Spectrum*. Canada: Rural and Small Town Canada Analysis Bulletin.
- Sukumarnrangsi, K., & Utsaho, Ch. (2016). Classroom Management that Focuses on Strengthening Quality Citizenship in a Democracy for High School Students in Schools under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office. *OJED Educational Electronic Journal*, 11(3), 1-15.
- Techangkun, R. (2018). *Constitutional Principles and Political Institutions*. Bangkok: Ramkhamhaeng University Press.
- Thai Health Promotion Foundation. (2016). *Democracy in the Thai Way: Understanding for the Development of Children and Youth towards a Healthy Society*. Nakhon Pathom: Yin Yang Printing.
- Ubon Ratchathani Provincial Education Office. (2022). *Educational Development Plan (B.E. 2566-2570), Ubon Ratchathani Province and Education Action Plan for Fiscal Year 2023, Ubon Ratchathani Province*. Ubon Ratchathani: Policy and Planning Group, Ubon Ratchathani Provincial Education Office.

- Ubon Ratchathani Provincial Office. (2022). *Ubon Ratchathani Provincial Development Plan 2023-2027*. Ubon Ratchathani: Ubon Ratchathani Provincial Office.
- Wangkanon, R. (2011). *Report on the Study of Methods for Fostering Citizenship Consciousness among Youth*. Bangkok: Political Development Planning Office, Office of the Political Development Council, King Prajadhipok's Institute.
- Westheimer. J., & Kahne, J. (2004). What Kind of Citizen? The Politics of Educating for Democracy. *American Educating Research Journal*, 41(2), 237-269.